

Költészet napja 1978

József Attila

Bevezető

Lidi nénémnek öccse itt,
Batu khán pesti rokona,
kenyéren élte évét
s nem volt azúrkék paplana;
kinek verséért a halál
őles kondérban főz babot —
hejh burzsoá! hejh proletár! —
én, József Attila, itt vagyok!

József Attila

Bevezető

Lidi' nénémnek öccse itt,
Batu' khán' pesti rokona,
kenyéren élte évét
s nem volt azúrkék paplana,
kinek verséért a halál
őles kondérban főz babot —
hejh burzsoá! hejh proletár!
én, József Attila, itt vagyok!

#

Azt mondják

Mikor születtem, a kezemben kés volt —
azt mondják, ez költemény.
Biz tollat fogtam, mert a kés kevés volt:
embernek születtem én.

Kiben zokogva bolyong heves hűség,
azt mondják, hogy az szeret.
Oh hívj öledbe, könnyes egyszerűség!
Csupán játszom én veled.

En nem emlékezem és nem felejték.
Azt mondják, ez hogy lehet?
Ahogy e földön marad, mit elejték, —
ha én nem, te megled.

Eltöm a föld és elmorzsol a tenger:
azt mondják, hogy meghalok,
De annyi mindenfélét hall az ember,
hogy erre csak hallgatók.

Hallgatom a magnószalagot.
Egy kiszombori öregasz-
zony — Viseráczki Jó-
zsefné — imát mond. Kántál-
va, szinte sirva, fel-feljajdulva,
megrázó alázattal és azonosulá-
sal újrászúli a profán imát. Köl-
tészetet teremt. Világot teremt.
Mert ez a sokat próbált öreg pa-
rasztasszony, amikor ezt az ősi,
kultikus imádságot mondja, köl-
tő. Hiszen a költőket nem lehet
kinevezni és felmenteni, a költé-
szetre nincs diploma. A költészet
állapot. Ezért szeretem hallgatni
a költőket. Ajkukon új színekkel,
új hangsúlyokkal gazdagodik a
vers. Hallgatom Babits kántáló
rekedtes sikoltozását, torkában a
halállal, szívében a meg nem ér-
téssel, agyában a befogott világ-
gal. Hallgatom Nagy Lászlót. A
táltosfiú csiszolt gyémántkristá-
lyokat mond, figyelemzetet, ítéke-
zik. Hallgatom Weöres Sándor
cérnahangját, clow-pózeit. Hall-
gatom a gazdagodó verseket.

Forgatom Arany János most ki-
adott Kapcsos könyvét. Nézem a
fekete tintával rótt sorok futását,
rezdüléseit, a megtorpanásokat
és az új lendületet, a javításokat
és kaparásokat, s szinte látom
magam előtt a fehérbajuszos
őregurat a Margitsziget fái alatt,
hóna alatt a barna kötettel. Né-

zem a Talpra, magyar! első
nyomtatott példányát. A szép be-
tűket, melyek ott születtek a
csattogó nyomdagépek között, s
alól Petőfi szálkás lábjegyzetét;
nézem József Attila Születésna-
pomra című versének gépelt pél-
dányát, mellette a fényképet. A
régi írógépen tán éppen ezt a
költeményt pötyögteti. Megragad-
nak a beszúrák nyílhegyei, a
toldások írka-firkái, a javítások
— az újragondolt költemény
szellemi csiszolókorongok között
véglegesülő sorai. Kezembe ve-
szem Radnóti utolsó, halálba ve-
zető útjának félelemszűneteiben
frott képeslapjait, ezeket a halál
árnyékában nyíló csodás vallo-
másokat. És gyakran forgatom
Juhász Ferenc hatalmas fegyel-
mezettséggel rótt, végtelenbe vivő
verseit, épülő katedrálisának tégl-
lasorait...

A költők a gyermeki tekintet
hökkenetével és csodálatával né-
zik a világot. Szelzmográfjaik
jelzik a világ fájdalmait, verseik
gyógyvít osztnak. Van úgy, hogy
az első vonalban, a barikádokon
küzdenek, vagy úgy, hogy a hát-
országban. Egyszer plakáton, más-
kor szájról szájra. Hol homok-
zsák, hol díszsebkendő. Egyszer
csók, máskor fegyver. A magu-

kat mindenséggel mérő költők,
az adott világ varázsainak mér-
nökei a mában is a holnapot
fűrkézik. Mert a költészet bár-
mennyre teljesedik, mindig tor-
zó marad...

Április 11-e, József Attila szü-
letésnapja, évek óta a vers ün-
nepe, a költészet napja nálunk.
A költő, a versé, a közvetítő,
az olvasóé. Valamennyiünké. Úgy
tűnhet, öklönyire zsugorodott
földünkön, az információbombák
hűvös özönében meghal a költé-
szet. S tanúi lehetünk, hogy épp
a fordítottja az igaz. Soha ekkora
verséhség, a költészetnek ekkora
keletje nem volt, mint napja-
inkban. Verseskönyvek ezrei,
példányszámaik tízezrei igazolják
ezt. S e tenyérynli ország, Ma-
gyarország versnagyhatalom.
Költőink szava — bármily hátrá-
nyos helyzetűek is vagyunk —
eljut a világ más pontjaira. A
vers ünnepe már nemcsak egy
nap, április 11, a költészet napja,
hanem minden olyan pillanat,
amikor találkozzunk egy verssel,
egy sorral, egy töredékkel a min-
dennapok forgatagában, a költe-
ménnyel, mely „átút a dolgokon
mint a halál, kicsordul a dolgok-
ból, mint a vér”.

TANDI LAJOS

Simai Mihály

Költők az égen

László király meg Kormos úr
bennünket csúnyán átejtettek
egymás mögött nagy-huncutul
a túlvilágra átlettek

félreültek kártyázni ott
ősz hajukat zöld hó megeste
csöcsös-faros zöld angyalok
csókolják őket minden este

nagynéha mikor versüket
hozza egy föld-felől zengzet
biccentenek — mégsem süket
mindkét fülére ez a nemzet

olykor a mord felhők megett
véresen mint a sebzett béke
a meg-nem-született énekek
kiszöknek az ég peremére

s akkor a Mindenség megáll
hallani hogy lüktet az éter
Kormos úr meg László király
csóvákat csöndít — teleírják
tengereinket tüneménnyel

Polner Zoltán

Honfoglalás

En füvek és búzák forrásvidékéről
vagyok. Pipacs-forradalmárokkal jöttem
Európába. A dombokon ezeréves akácok.
István király pogány előőrsei.
Napsütés-fekete bivalyok

húzzák a hajnalt. Özönlének nyomukban
a proletárok. Homlokuknál sirály-szél
zokog. A jégeső-penészes földeken
felravata'ozva a kenyér.
Virrasztják a jegenyék.

Hatalmas égitest-napraforgók csikordulnak.
Hamuhódó arcomat nézik. Ó-szezárva
egy almafával énekelek a kés udvarában.
Szekercés-Dózsák, rohamozó
tizenkilences vöröskatonák

kráter-léptei dühörognak. Letelepédni
végre az Alföldből kiá-ott
Horthy-koponyák között. Haza, haza
a törvénykező történelem útjain
erdőtűz-csillagok alatt.

Katona Judit

Szerelmes vers

Most is a parkon át jövők,
már sebes levelek sisterső zöldje közt
biccent fe'ém sok sárga tulipán.
A kis királyok — mondjuk egymás között.

Most is a parkon át fogom
apró lépteim egyre szaporábbra.
A szé'kő'elen gyol'cszavad vakít,
még hibátlan az ég üvegrománca.

Most is a parkon át jövők,
sok éve így, kétfelől fák karolnak,
az út végén int, fellendül karod.
Megrémlök. Így jössz-e, vársz-e holnap?

Lódi Ferenc

Ballagó

Fölszedtem horgaim
és ballagok haza.
Utánam néz a víz,
a part, halásztanya.

Dalolni kéne most
vagy sírni jó nagyot.
Kihunyt, mint rőzseláng,
meghalt a nyár, halott.

Szívembe halt, mikor
az ősz a partra vitt
és révbé ért velem
a vén halászladi.

Azóta ring a víz, —
hullám hullámba zár
s lélekben ott vagyok,
ahol meghalt a nyár.

Szere'mem, kelj, siess! —
költöm a hó alól,
várom, hogy még izen,
a télből visszaszól.

De senki sem felel,
nem az a part fogad.
Jégtest a víz, beállt,
fagy csípl arcomat.

Nem az a víz, a part! —
Hogy mondjak érte dalt,
amit naponta fél,
ki már szívébe mart?

Fogadtam már pedig:
nem húz el csönd-sziget,
avarra hullt nyarak
ölébe szökni meg.

Kitől? Mitől? Miért?
Nézétek, emberek,
vagyunk úgy néha, jaj,
hogy senki nem szeret.

Hiszen csak semmiség,
egy nyár szaladt el úgy,
hogy nem jön vissza már
s nincs hozzá nyom, se út.

Mégis szere'mem ő,
kiben átvetkezem
— mint ruhájuk a fák —
köznapom, ünnepem.

